

ग्रामपंचायत रचना व कार्य

ग्रामपंचायत कोकणा/जमी. ची स्थापना सन १९६० साली झाली असून या ग्रामपंचायत मध्ये, कोकणा हे महसुली गाव समाविष्ट आहे. महाराष्ट्र ग्रामपंचायत अधिनियम १९५८ नुसार ग्रामपंचायत ही ग्रामीण स्थानिक स्वराज्य संस्था असून, गाव पातळीवरील विकासासाठी ती महत्त्वाची आहे. ग्रामपंचायत रचना, कार्य आणि महत्त्वाची माहिती खालीलप्रमाणे आहे:

ग्रामपंचायत रचना (Structure):

- **सदस्य संख्या:** लोकसंख्येनुसार ७ ते १७ सदस्य असतात.
- **निवडणूक:** सदस्य प्रौढ गुप्त मतदान पद्धतीने ५ वर्षांसाठी निवडले जातात [५].
- **सरपंच व उपसरपंच:** निवडून आलेले सदस्य आपल्यापैकी सरपंच आणि उपसरपंच निवडतात.
- **ग्रामसेवक:** ग्रामपंचायतीचा सचिव म्हणून काम करतो (शासकीय कर्मचारी) [३].
- **आरक्षण:** महिला, अनुसूचित जाती (SC), व अनुसूचित जमाती (ST) यांच्यासाठी जागा राखीव असतात. **ग्रामपंचायतीची प्रमुख कार्ये**

(Functions):

1. **स्वच्छता व आरोग्य:** गावाची साफसफाई, सांडपाण्याची विल्हेवाट, आणि दिवाबत्तीची सोय करणे.
2. **पाणीपुरवठा:** पिण्याच्या पाण्याची सोय करणे.

3. **विकास कामे:** ग्राम रस्ते, रस्ते दुतर्फा झाडे लावणे, व दुरुस्ती करणे [१, ६].
 4. **आरोग्य सेवा:** गावात आरोग्य केंद्रांची देखभाल आणि लसीकरण मोहीम राबवणे.
 5. **शिक्षण:** प्राथमिक शाळांची सोय करणे व साक्षरता वाढवणे.
 6. **नोंदणी:** जन्म, मृत्यू व विवाहाची नोंद ठेवणे [१].
 7. **कल्याणकारी योजना:** सरकारी योजनांची (उदा. घरकुल, पेन्शन) गावात अंमलबजावणी करणे.
- ग्रामसभा:** गावातील सर्व प्रौढ मतदार ग्रामसभेचे सदस्य असतात. ग्रामपंचायतीच्या कामकाजावर नियंत्रण ठेवणे आणि विकास आराखडा मान्य करणे हे तिचे काम आहे.